

УДК 725.87

С. О. Ніканоров

*кандидат архітектури,**асистент каф. основ архітектури і архітектурного проектування КНУБА*

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ПРОЕКТУВАННЯ ВОДНО-ТУРИСТИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ

Анотація: в статті розглянутий вітчизняний досвід архітектурного проектування та історії формування водно-туристичних комплексів.

Ключові слова: водно-туристичний комплекс, рекреаційний комплекс.

Водні ресурси Причорноморської території України (Одеська обл., Миколаївська обл., Херсонська обл. і АР Крим) надають унікальні можливості туристам і відпочивальникам для водо-, грязелікування та реабілітації, організації турів на риболовлю і полювання, а також для розвитку водних видів туризму і формування водно-туристичних комплексів (ВТК) [1].

Водно-туристичний комплекс – відносно самостійний рекреаційний заклад, що складається з об'єктів туристичного обслуговування, призначених для розміщення, організації харчування, відпочинку й розваг на воді, організації культурно-видовищних заходів туристсько-пізнавальних екскурсій. Водно-туристичний комплекс (рис.1) класифікується: за функціями; за географічним розміщенням (приморський, приозерний, прирічковий); за місцем розміщення (приміський, міський, районний); за сезонністю експлуатації (цілорічний і сезонний); за рівнем комфорту (простий, високий і підвищений); за місткістю або потужністю (малі: 120 – 150 місць; середні: 160 – 250 місць і великі: 300 – 500 місць); за об'ємно-просторовим рішенням (на різному рівні – в різних об'ємах і в одному рівні – в окремих об'ємах); за композицією в плані (змішані, лінійні, кутові, компактні, глибинні); за типом конструкцій (залізобетонні конструкції, дерев'яні конструкції та з використанням місцевих матеріалів).

Крим – великий туристичний центр України, край паломництва любителів активного відпочинку, які приїждять з багатьох країн світу. До їх послуг десятки туристично-екскурсійних закладів: комплекси, готелі, турбази, притулки, кемпінги. Захопливі туристичні маршрути: автомобільні, вертолітні, кінні, морські, пішохідні, змішані [2].

Ялта – найзнаменитіше місто Криму та одне з найбільш мальовничих міст світу. Сучасна Ялта – адміністративний, культурний та науковий центр курортів Південного узбережжя, які простяглися на 72 км вздовж берега Чорного моря.

Рис. 1. Водно-туристичний комплекс

Туристично-оздоровчий комплекс «Магнолія» розташований у центральній частині курортної Ялти в Піонерському парку в 700 метрах від набережної. Комплекс «Магнолія» складається з головного цілорічно працюючого корпусу з одно- і тримісними номерами, єврокотеджів і літніх дерев'яних будиночків. На території комплексу розміщені два басейни: для дорослих – 50 м² та дитячий – 12 м². До послуг гостей надаються морські прогулянки та екскурсії, а також: автостоянка, бар, камера схову, масажний кабінет, фітнес-центр, більярд, конференц-зал, туристський кабінет та ін. [3].

У центрі Приморського парку в місті Ялта знаходиться розважальний комплекс «Літо». Це не тільки чотиризірковий готель, але й боулінг-клуб, більярд і літній танцмайданчик на самому березі Чорного моря. Саме завдяки цьому комплекс «Літо» перетворився в улюблене місце відпочинку гостей і жителів України та, більш того – став своєрідною визначною пам'яткою міста.

Це один з найбільш красивих і старіших парків Криму.

Його територія простягається по західному узбережжю Ялтинської бухти на два кілометри і являє собою природне продовження Ялтинської набережної. Під час прогулянки вздовж алей парку можна зустрінути рідкісні, зібрані по всьому світу, види рослин. В основній масі – це вічнозелені рослини, а вік деяких з них досягає 200 років.

Крім того, «Літо» має надзвичайну перевагу: з будь-якого номера готелю, з вікон-вітражів ресторану та боулінг-центру можна милуватися чудовим видом Ялтинської бухти та узбережжям аж до самого Гурзуфа.

У концепцію розвитку розважального комплексу «Літо» входить будівництво нового готельного комплексу, на першому поверсі якого планується створення зони відпочинку на воді – велнесс-зона. Вісь комплексу витягнута вздовж лінії узбережжя, ніби повторюючи її. Функціонально всю велнесс-зону проєктованого комплексу можна розділити на дві зони: для відвідувачів і технічного персоналу. Рух по велнесс-зоні починається з просторого холу з магазином косметики та вітамін-баром. Тут можна придбати всі необхідні речі для релаксації, а також просто випити сік та відпочити.

Хочеться звернути увагу на те, що при виході з роздягалень ми потрапляємо в зону активного відпочинку – басейни дитячий і дорослий, з усіма атракціонами та аквабаром. Лікувально-профілактичні кабінети: кімнати грязьової та косметичної терапії, солярій, гідромасажна кабіна, інфрачервона кабіна. Особливість організованого простору полягає в тому, що з пересуванням відвідувача вздовж осі атракціонів відбувається поступове зростання температур і видовищності.

Активний відпочинок велнесс-зони включає в себе: «душ вражень» (імітує перебування під дощем у різних кліматичних зонах); «римська парна»

(розкішне оздоблення у римських традиціях, з фонтаном у центрі; ергономічні полиці з підігрівом); снігова кімната (після лазні – свіже зимове повітря та чистий сніг); ванна з льодом; кімната для мильного турецького масажу «хама» з трав'яним гротом; душ з колірними та звуковими ефектами (ароматизоване повітря та, за бажанням, тропічний дощ або холодна злива). Проект комплексу виконав відомий архітектор П.А. Зюзиков [4].

Севастополь – велике портове місто на Південному заході Криму. Поряд з набережною в центрі міста розташований туристично-оздоровчий комплекс «Крим» на 407 місць. До послуг гостей надаються морські прогулянки та екскурсії, відвідування спортивного комплексу з басейном, стадіоном, тенісними кортами та залами.

Алушта – центр курортної зони Криму, простяглась більше ніж на 80 км від селища Партеніт біля підніжжя Аюдагу на заході до села Привітне на сході. Місто розташовано в найбільшій на Південному узбережжі долині, оточеній горами, які відступають від моря на 5 – 10 км. В Алушті знаходиться більше ніж 15 санаторіїв, близько 30 пансіонатів, понад 40 баз відпочинку, дитячі табори, міні-пансіонати, серед яких можна виділити туристично-оздоровчий комплекс «Восход», розташований в центральній частині міста, звідки відкривається прекрасний вид на море та панораму міста. При комплексі передбачено обладнаний гальковий пляж і басейн з прісною водою площею 180 м², а також до послуг гостей: бар, сауна, більярд, масаж, морські прогулянки, екскурсії та ін.

Туристично-оздоровчий комплекс «Судак» розташований у Південно-східній частині Криму на березі Судакської бухти, оточеної з усіх сторін горами, недалеко від історико-архітектурної пам'ятки – Генуезької фортеці. Комплекс «Судак» – один з найкращих у Криму. У прекрасному парку – пам'ятці садово-паркового мистецтва, який оточує комплекс, зібрані рідкісні та реліктові рослини зі всього світу. Комплекс включає в себе: упорядкований гальковий пляж, тіньову зону, станцію для човнів, сауни, закритий басейн, тенісні корти, тренажерний зал, бібліотеку, дитячі атракціони і т. ін., а також екскурсійне обслуговування по всьому Криму.

Коктебель – курортне селище в Криму у складі Великої Феодосії. Поблизу нього підноситься Карадаг – гірський масив вулканічного походження з химерними і красивими скелями та бухтами, з чистою водою і піщано-гальковими пляжами. На березі моря у селищі Коктебель заходиться туристично-оздоровчий спортивний комплекс «Примор'я». При комплексі є гальковий пляж, обладнаний навісами та шезлонгами, а також: кафе, більярдна,

дискотека, сауна, масажний кабінет, тренажерний зал та ін. До послуг гостей – морські прогулянки та екскурсії по Криму [3].

Тривалий час Південний берег Криму був пов'язаний з рештою його території дорогами, що проходили вздовж русел річок (наприклад, відома римська дорога, що зв'язувала фортецю Харакс із Херсонесом, проходила вздовж річки Календа (лат. Calendae – в римському календарі – перший день місяця). Незважаючи на загальні риси, кожна з кримських річок має свої особливості.

Життя людей завжди було тісно пов'язано з річками, тому в долинах річок є багато об'єктів, які могли б привернути увагу туристів.

Зазвичай, туристичні маршрути спрямовані на Південний берег Криму або в гірську його частину.

Територія рівнинного Криму та Керченський півострів мало використовуються в рекреаційній та, зокрема, в туристичній діяльності, хоча його туристичні ресурси відкривають для цього певні перспективи [5].

Україна має великі, поки ще невикористані, можливості в галузі туризму.

Особливе місце серед туристичних регіонів України належить *Карпатам*. Хоча Карпатський регіон поступається за кількістю туристів і розвитком інфраструктури Криму, але у порівнянні з ним Карпати мають ряд переваг. Головною серед них є те, що, на відміну від Чорноморського узбережжя, де туризм має чітко виражений сезонний характер, Карпати приваблюють туристів у будь-яку пору року.

У першу чергу, Карпати приваблюють відпочивальників своїми унікальними природними, мінеральними та рекреаційними ресурсами, лікувальними можливостями. Оздоровчі комплекси західних областей України відомі не тільки вітчизняним, але й зарубіжним туристам.

По-друге, одночасно з лікуванням у Карпатах існують ресурси для розвитку різних видів спортивного туризму. Тут у будь-яку пору року можна знайти заняття для відпочинку та спорту: катання на лижах, спуск по гірських річках, походи у гори, полювання, риболовство і т.ін. [6].

Відзначені переваги туризму в умовах Карпат можна використовувати при розробці проектів ВТК для умов Причорномор'я.

Із узагальнення досвіду проектування і будівництва туристичних комплексів впливає, що для подальшого їх розвитку, як на Причорноморському узбережжі України, так і за його межами, необхідно розробляти нові експериментальні проекти, які передбачають сучасні науково-практичні досягнення в галузі технології, архітектури та конструкцій, вивчати фактори та умови, що впливають на їх розвиток.

Причорноморська територія України, особливо АР Крим, найбільше підходить для формування ВТК, оскільки є можливість використання акваторії Чорного моря, прибережних ландшафтів і пам'яток історії для проведення пізнавальних екскурсій, організації різних туристичних маршрутів. Однак, аналіз досвіду проектування та будівництва показує на відсутність комплексного наукового дослідження в цьому напрямку, вивчення впливу факторів на проектування ВТК, визначення особливостей функціональної організації, розробки єдиної класифікації зазначених комплексів.

В Україні необхідним є будівництво нових туристичних закладів за світовими стандартами, здійснення реконструкції існуючого рекреаційного фонду у відповідності до соціальних потреб і умов ринкової економіки, що дозволить надавати послуги міжнародного рівня у сфері туристично-екскурсійного обслуговування. Необхідно розробити нову методику вибору місць розміщення туристичних об'єктів з урахуванням концентрації пам'яток історії та культури.

Література

1. Лукьянова Л. Г., Цыбух В. И. Рекреационные комплексы. – К.: Вища школа, 2004. — 346 с.
2. Лобода М. В., Колесник Э. А. Здравницы профсоюзов Украины. – К.: Тамед, 1997. — 344 с.
3. Каталог «Отдых в Украине». К.: Вояж плюс, 2005. – 192 с.
4. Бассейны и сауны Украины. – К.: 05-06/2003. – С. 74–77.
5. Административно-территориальные преобразования в Крыму: 1783–1998. – Симферополь: Таврия-Плюс, 1999. – 458 с.
6. Бейдик О.О., Горбик В.О. Туристично-краєзнавчі дослідження. – Вип. 5. – К., 2004. – 361 с.

Аннотация

В статье рассмотрен отечественный опыт архитектурного проектирования и истории формирования водно-туристических комплексов.

Ключевые слова: водно-туристический комплекс, рекреационный комплекс.

Annotation

Considered the domestic experience in designing of water and tourist complexes.

Key words: water-tourist complex, recreational complex.